

Met natuurlijke weerstand zijn medicijnen niet langer nodig

Veehouderij zonder antibiotica

Foto's Wageningen UR

Roodbont

Minister Verburg wil het antibiotica-gebruik in de veehouderij sterk terugdringen. Dat dit heel goed kan, demonstreren enkele biologische veehouders tijdens de BioVak-workshop Natuurlijke Weerstand. Met een goede bedrijfsvoering en robuuste veestapel zijn zelfs helemaal geen antibiotica en andere medicijnen meer nodig.

Jos Elderink:
"Het achterwege laten van farmaceutica geeft veel rust."

Al jaren was biologisch melkveehouder Jos Elderink uit De Lutte al bescheiden in het gebruik van medicijnen en antibiotica. In de loop van de tijd stopte hij ook met het dippen van spenen en uierontsmettingsdoekjes. Daarvoor in de plaats kwamen gewone katoenen doeken. Hij paste nog wel af en toe middelen toe bij koeien met mastitis. In 2003 na een cursus van een homeopatisch dierenarts is Elderink helemaal met preventief gebruik van medicijnen en antibiotica gestopt. Mastitis behandelt de veehouder door handmatig het uiercompartiment leeg te melken en de uier na te behandelen met uiermint. "Het achterwege laten van farmaceutica geeft zo veel rust," vindt hij. "Je hoeft niet meer na te denken over welke melk je gescheiden moet houden. Vergissen is er niet meer bij. En het bespaart enorm in dierenartskosten. Per 100 kilogram melk geven we nog maar 9 cent aan de dierenarts uit. In de gangbare veehouderij is dat ongeveer 98 eurocent."

Opbouw nieuw bedrijfssysteem

Dit resultaat heeft Elderink niet zomaar bereikt. Bij de overgang naar medicijnvrije bedrijfsvoering overschreed de melk twee keer het celgetal van 400.000 en kreeg hij een strafkorting. "Wij zagen het als investering in de toekomst. De koeien die te vaak een hoog celgetal gaven, hebben we opgeruimd. Anders blijf je maar aanmodderen." Het bleken vooral de Holsteinkoeien te zijn die niet mee konden komen. De robuuste veestapel die er nu staat, is verkregen door jarenlang inkruisen met Jerseys en Brown Swiss. "Zo krijg je sterke dieren met weerstand. De koeien krijgen grasklaver, een beetje luzernebrok en nog wat gemalen graan. Hiermee moeten ze het doen. Met de mengvoerbrok zijn we helemaal gestopt."

De nieuwe opzet werkt ondertussen zo goed, dat zelfs homeopathische middelen nog amper nodig zijn. Elderink: "We gebruiken alleen nog af en toe homeopathische middelen om het afkalveren te stimuleren en om kalveren waar wat mee is te helpen. Natuurlijk zullen we wel op medicijnen terugvallen als een ziekte levensbedreigend is of als een dier echt pijn lijdt."

Natuur reguleert

Biologisch pluimveehouder Antoine Damen is fel tegen antibiotica. Hij vindt dat de natuur het best de gezondheid van de dieren reguleert. "We gebruiken voor het reinigen van de stal geen water en al helemaal geen schoonmaakmiddelen. We laten 'm met lucht drogen. Daarmee blijven staleigen bacteriën aanwezig, die de dieren wel licht infecteren, maar waarmee de hennen ook weerstand opbouwen. Verder is het belangrijk dat de dieren zelf het goede voer bij elkaar kunnen scharrelen. Ik strooi bijvoorbeeld kiezel, grit, luzerne en grasklaver om

Echinacea

Vakgroepcongres

Op woensdag 20 januari vindt het jaarlijkse Vakgroepcongres plaats tijdens de BioVak 2010. Nadat de sprekers Femke Halsema, Edith Lammerts van Bueren en Martin Wiersema aan het woord zijn geweest, is er natuurlijk ruimte voor interactie met hen. Ook zou ik de aanwezigen willen vragen alvast na te denken over een aantal zaken.

- Er komen vele initiatieven voor duurzaam voedsel. Is dit een kans of een bedreiging voor biologisch?
- Wat is de schaalgrootte in de toekomstige biologische sector?
- De rol van de boer; is hij voedselproducent of ondernemer binnen de hele keten?
- Wat heeft de toekomst? Regionalisering, of juist het produceren voor de Europese markt? Of misschien zelfs nog verder weg?

Tijdens het Vakgroepcongres wil ik een eerste aanzet geven voor het bespreken van deze zaken. Daarnaast bieden de BioVak en de georganiseerde workshops volop aanknopingspunten om ons te oriënteren op andere relevante onderwerpen waar onze sector voor staat:

- De biologische sector ontwikkelt een sterke groene veredeling, zodat gentechnologie niet nodig blijkt;
- Veel aandacht voor onze bijdrage aan het zuinig omspringen met fossiele energie en producent worden van duurzame energie;
- Het meetbaar bijdragen aan biodiversiteit;
- FairTrade wordt een wezenlijk onderdeel van het produceren van duurzaam voedsel.

Ik reken op inspirerende bijeenkomsten en op een inspirerend vervolg in de rest van het jaar.

Kees van Zelder

Vicevoorzitter Vakgroep

Biologische Landbouw LTO/Biologica

ze een breed aanbod te geven. De kippen weten zelf het best wat goed voor hen is om gezond te blijven.” Damen stimuleert de kippen naar buiten te gaan in elk jaargetijde. Dat verlaagt de kippendichtheid in de stal en ook de infectiedruk.

Het enige wat de pluimveehouder wel eens toepast, is een ontwormingsmiddel. “Wel eens een heel enkele keer.” Dat zijn kippen wormen hebben, is meestal geen probleem. Het blijft vaak op een bepaald niveau aanwezig. Het gaat wel ten koste van wat productie, maar Damen streeft ook geen topproductie na. Dat staat haaks op het uitgangspunt geen medicijnen te willen gebruiken.

Stalboekjes

Maria Groot van het RIKILT, Instituut voor Voedselveiligheid en onderdeel van Wageningen UR, werkt mee in het project Natuurlijk Gezond. Ze helpt veehouders bij het vinden van de juiste toepassing van kruiden en andere plantaardige producten. “Werken aan kruiden en andere plantaardige producten is leuk om te doen. Je werkt mee aan een positieve ontwikkeling,” vindt ze.

Het project heeft drie stalboekjes opgeleverd: voor melkvee-, varkens- en kippenhouders. Iedere veehouder kan er direct mee aan de slag. De boekjes geven inzicht in de beschikbare producten, de werking, hoe ze zijn toe te dienen en wie de producent is. ‘Het gaat om natuurlijke producten met ingrediënten met een wetenschappelijk onderbouwde werking en waarmee goede praktijkervaringen zijn opgedaan. Maar bedenk wel, een veehouder kan een slecht management er nooit mee maskeren. Gezondheid begint met een uitstekend management. De huisvesting, het klimaat, de voeding en hygiëne moet in orde zijn, pas dan hebben de natuurlijke producten zin.’ De boekjes zijn al deels verspreid, maar ook tijdens de BioVak kunnen veehouders ze verkrijgen.

Een punt bij plantaardige producten is soms nog wel dat ze in de biologische veehouderij niet zijn toegestaan. Vooral in de melkveehouderij speelt dit, door de eis van 100 procent biologische voeding. Deze producten hebben gewoonlijk geen Skal-certificaat. Veel fabrikanten verkopen een product als aromatisch voederadditief met een smaakverbeterende werking. Deze additieven zijn echter in de biologische veehouderij niet toegestaan. Als ze als fytotherapeuticum worden verkocht vallen ze niet onder de voedermiddelen en is biologische teelt niet per se nodig. Groot: “Ik ben in gesprek met Skal om uit deze spagaat te komen. Het komt wel goed, denk ik. Op de BioVak zal ik vertellen hoe de vlag erbij hangt.” ■

Debat

Dierenwelzijn (Antibioticavrij) - Natuurlijke weerstand - Wo 20 januari, 14.30 uur - Paviljoen 1 - bioKennis

De stalboekjes zijn vanaf eind januari 2010 te downloaden van www.biokennis.nl of als klapper te bestellen bij Maria Groot: 0317 480277 of maria.groot@wur.nl

Smeerwortelknop